

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobců: **a) L. V., b) P. V., c) E. V.**, všichni zastoupeni JUDr. Karlem Schellem, LL.M., MBA, advokátem se sídlem Ambrožova 6, Brno, proti žalovanému: **Magistrát města Brna**, se sídlem Malinovského nám. 3, Brno, **za účasti: I)** Ing. J. Š., **II)** Ing. L. Š., oba zastoupeni Mgr. Davidem Zahumenským, advokátem se sídlem tř. Kpt. Jaroše 1922/3, Brno, **III)** E.ON Česká republika, s. r. o., se sídlem F. A. Gerstnera 2151/6, České Budějovice, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2021, č. j. 30 A 106/2019 - 139.

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osobám zúčastněným na řízení **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Žalobcům **se v r a c í** soudní poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve výši 3 000 Kč, který jim bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jejich zástupce JUDr. Karla Schelleho, LL.M., advokáta, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím stavebního Úřadu krajské části města Brna, Brno – Kohoutovice, odboru výstavby a územního plánování (dále též „stavební úřad“) ze dne 7. 3. 2019, č. j. MCBKOH/01698/2019/OVUP/Sto, sp. zn. S-MCBKOH/04813/2016/OVUP, bylo žalobcům nařízeno odstranit do 12 měsíců od právní moci rozhodnutí stavbu rodinného domu umístěného na pozemku parc. č. X k. ú. P. a dalších doplňkových staveb (bazén,

sklep, zpevněná parkovací plocha, opěrná zeď, sítě technického vybavení atp.). Ve výrocích I. až III. rozhodnutí stavební úřad specifikoval povinnost každého žalobce vůči jednotlivým stavbám. Žalobci napadli rozhodnutí stavebního úřadu odvoláním. Rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 7. 2019, č. j. MMB/0237610/2019, bylo [až na změnu adresy žalobkyně c)] potvrzeno rozhodnutí stavebního úřadu.

II.

[2] Žalobci napadli uvedené rozhodnutí žalovaného žalobou. Shora označeným rozsudkem Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) žalobu zamítl.

[3] Krajský soud předně shrnul obsah spisového materiálu. Zejména uvedl, že v únoru 1998 byla žalobcům (stavebníkům) vydána stavební povolení na dvě zahrádkářské chaty (bez přípojek), každá o výměře 25 m², stojící na pozemku parc. č. X (k. ú. P.); mělo jít o stavby dočasné do roku 2010. Následně v dubnu 1998 podali žalobci žádost o jejich kolaudaci. V průběhu řízení však stavební úřad zjistil, že se na jiném místě na témže pozemku (parc. č. X) nachází jiná stavba postavená bez stavebního povolení, a sice (nyní odstraňovaná) novostavba rodinného domu včetně doplňkových staveb. Proto zahájil řízení o odstranění těchto staveb. Žalobci následně podali žádost o dodatečné povolení staveb. V průběhu řízení byla stavebním úřadem i žalovaným vydána řada rozhodnutí. Rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 2. 2012, kterým potvrdil rozhodnutí stavebního úřadu o nařízení odstranění staveb ze dne 16. 11. 2011, bylo rozsudkem Krajského soudu ze dne 21. 3. 2014, č. j. 30 A 42/2012 - 68, zrušeno a vráceno žalovanému k dalšímu řízení. Následovala opět řada rozhodnutí završená napadeným rozhodnutím, které potvrdilo rozhodnutí stavebního úřadu nařizující žalobcům stavby odstranit.

[4] Krajský soud nepřisvědčil žalobní námitce, že nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o odstranění staveb. Podle názoru byly splněny podmínky uvedené v § 88 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále též „stavební zákon“). Správní orgány postupovaly i v dalších ohledech podle relevantní právní úpravy. Krajský soud nepřisvědčil žalobcům ani v tom, že došlo k porušení zásady ochrany dobré víry či jiných zásad správního řízení. Závadný stav, tedy existence černých staveb, byl zapříčiněn právě stavebníky, přičemž ti od samého počátku realizace staveb věděli, že jimi prováděné stavby jsou v rozporu s územním plánem. O jejich dobré víře tak nemůže být řeč. Nelze přitom protahovat řízení a spoléhat se na eventuální budoucí změnu územního plánu, která by takové stavby umožnila. Vzhledem k tomu, že se nejedná o situaci, kdy by stavebníci absenci pravomocného povolení stavby ani nezavinili, ani o ní nemohli vědět, není rozhodnutí o odstranění staveb v jejich případě nepřiměřené. Odstranění takových staveb tak nelze vnímat jako akt nepřiměřené státní zvládnutí, nýbrž naopak jako projev ochrany veřejného zájmu (případně ochrany práv sousedů). Podle krajského soudu správní orgány nepochybili ani tím, že nařídily i odstranit sítě technického vybavení (viz bod 32 rozsudku). I v tomto ohledu postupovaly správní orgány v souladu s právní úpravou, přičemž zohlednily i konkrétní okolnosti věci. Důvodnými neshledal krajský soud ani další žalobní námitky a žalobu proto jako nedůvodnou zamítl. Rozsudek krajského soudu (stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) je v plném znění dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

pokračování

[5] Proti rozsudku krajského soudu podali žalobci (dále též „stěžovatelé“) kasační stížnost z důvodů obsahově podřaditelných pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Podle stěžovatelů je rozsudek krajského soudu vadný, neboť v záhlaví rozsudku je uveden jako právní zástupce stěžovatelů advokát „*doc. JUDr. Karel Schelle, CSc.*“, a nikoliv „*JUDr. Karel Schelle, LL.M., MBA*“, který byl zástupcem stěžovatelů v řízení před Krajským soudem v Brně. Krajský soud pochybil i tím, že se výslovně nezabýval otázkou, zda je rozhodnutí žalovaného přezkoumatelné, a dále tím, že se nezabýval pasivní legitimací manželů Š. (osob zúčastněných na řízení I a II). V dalším bodě kasační stížnosti stěžovatelé poukazovali na nezákonnost závěru rozsudku krajského soudu, že byly splněny podmínky pro odstranění staveb. Podle stěžovatelů uvedený závěr krajského soudu odporuje zásadám dobré víry, přiměřenosti a proporcionality, jakož i čl. 11 odst. 3, čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, čl. 90 Ústavy ČR a dále právu na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. K tomu stěžovatelé poukazovali na důsledky rozhodnutí o odstranění staveb, resp. zásah do svých vlastnických a užívacích práv. Akcentovali zejména délku užívání staveb a jejich hodnotu (k tomu poukázali i na listinu nazvanou „Tržní posouzení nemovitosti“, které zpracoval J. V.). Podle stěžovatelů je zcela nepřiměřené, aby byla odstraněna nemovitost v hodnotě přesahující deset miliónů korun českých, která neohrožuje své okolí a „*nedehonestuje okolní ráz krajiny*“, resp. „*nedegraduje okolí z hlediska rekreační oblasti*.“ Poukázali i na to, že za odstranění staveb (vč. jejich zařízení) nedostanou žádnou kompenzaci. Dodali, že nemají právní vzdělání a neuvědomovali si důsledky svého postupu. Nesouhlasili ani s argumentací krajského soudu v bodě 32 rozsudku, ve kterém se zabýval odstraněním sítí technického vybavení. Z uvedených důvodů navrhli, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Požádali i o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a přiznání náhrady nákladů řízení.

IV.

[6] Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém se ztotožnil s posouzením provedeným krajským soudem. Navrhl kasační stížnost zamítnout.

[7] Osoby zúčastněné na řízení I. a II. podali ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedli, že rozsudek je adekvátně a přesvědčivě odůvodněn. Nesprávné označení zástupce stěžovatelů v rozsudku nemůže mít vliv na zákonnost rozsudku. Akcentovali nutnost odstranění všech sítí vč. kanalizačních. Provedení kanalizace k odstraňovanému domu je z pohledu osob zúčastněných na řízení vysoce obtěžující a nadto odporuje právní úpravě. Osoby zúčastněné na řízení dodali, že je na místě, aby bylo konečně pravomocně ukončeno řízení o odstranění staveb, které již trvá přes 20 let. Nechávací na uvážení soudu, zda je zásah do práv žalobců v návrhu dostatečně popsán a zda dává smysl přiznání odkladného účinku také v předkládané věci, kdy je zřejmé, že stavba vznikla v rozporu s územním plánem, přičemž tento stav nadále trvá. Z uvedených důvodů navrhli, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

V.

[8] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[9] Nejvyšší správní soud předesílá, že stěžovatelé kasační stížnost koncipovali poměrně obecným způsobem. Řízení o kasační stížnosti je přitom ovládáno zásadou dispoziční. Obsah, rozsah a kvalita kasační stížnosti předurčují obsah, rozsah a kvalitu následného soudního rozhodnutí. Je-li tedy kasační stížnost kuse zdůvodněna, je tak předurčen nejen rozsah přezkoumné činnosti soudu, ale i obsah rozsudku soudu. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011 - 95, ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014 - 20, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 8 As 22/2009 - 99, ze dne 18. 6. 2008, č. j. 7 Afs 39/2007 - 46, ze dne 17. 12. 2008, č. j. 7 As 17/2008 - 60).

[10] Nejvyšší správní soud se předně zabýval existencí vad ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[11] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[12] Nejvyšší správní soud při posuzování nepřezkoumatelnosti rozsudků krajských soudů vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. nálezy ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, č. 34/1996 Sb. ÚS, a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, č. 85/1997 Sb. ÚS), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, je povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit (ve správním soudnictví podle § 54 odst. 2 s. ř. s.). To potvrzuje i navazující judikatura Ústavního soudu, např. náleze ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, č. 64/2007 Sb. ÚS, v němž Ústavní soud vyslovil, že „*odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena*“. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, vyslovil, že pokud „*z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*“. Nepřezkoumatelností z důvodu nesrozumitelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, podle něhož lze „*za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost obecně považovat takové rozhodnutí soudu, z jehož výroku nelze zjistit, jak vlastně soud ve věci rozhodl, tj. zda žalobu zamítl, odmítl nebo jí vyhověl, případně jehož výrok je vnitřně rozporný. Pod tento pojem spadají i případy, kdy nelze*

pokračování

rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody.“

[13] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek a dospěl k názoru, že není zatížen vadami ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Z jeho odůvodnění je zřejmé, z jakého skutkového stavu krajský soud vyšel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Krajský soud srozumitelně a přezkoumatelně vypořádal všechny nosné žalobní námitky, přičemž obecný nesouhlas stěžovatele s takovým vypořádáním nezpůsobuje nepřezkoumatelnost rozsudku (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163 atd.). Krajský soud se nedopustil ani žádné jiné vady, pro kterou by bylo třeba jeho rozsudek zrušit. Je pravdou, že právním zástupcem žalobců v řízení před krajským soudem byl „JUDr. Karel Schelle, LL.M., MBA.“, avšak v záhlaví rozsudku krajského soudu je uveden odlišný zástupce, a sice „doc. JUDr. Karel Schelle, CSc.“. Krajský soud tedy v písemném vyhotovení uvedl nesprávného zástupce (pravděpodobně s ohledem na podobnost obou jmen). Z hlediska kasační stížnosti je však podstatné, že krajský soud rozsudek správně doručoval, a to do datové schránky JUDr. Karla Schelleho, LL.M., MBA., tedy do datové schránky zástupce stěžovatelů, přičemž ten pak jejich prostřednictvím podal i včasnou kasační stížnost. Stěžovatelé ostatně ani netvrdí, jak jinak se jejich práv dotklo neuvedení správného zástupce v záhlaví rozsudku. Důvodem ke zrušení rozsudku není ani to, že se krajský soud výslovně nezabýval otázkou, zda je rozhodnutí žalovaného přezkoumatelné, jakož ani otázkou legitimace manželů Š. (osob zúčastněných na řízení I a II). Uvedené otázky je krajský soud povinen zkoumat z úřední povinnosti (srov. § 34, § 76 s. ř. s. a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2004, č. j. 5 A 157/2002 - 35, ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 - 91, ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009 - 190 atp.). Nutno dodat, že krajský soud v rozsudku mj. uvedl, že přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích uplatněných žalobních bodů, jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti. Z procesní opatrnosti Nejvyšší správní soud dodává, že neshledává předmětná rozhodnutí správních orgánů nepřezkoumatelná. Odpovídají požadavkům judikatury Nejvyššího správního soudu (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008 - 136, publ. pod č. 1795/2009 Sb. NSS). Ostatně stěžovatelé v kasační stížnosti ani neuvedli, v čem konkrétně jsou rozhodnutí správních orgánů nepřezkoumatelná, jakož ani nespecifikovali, proč by manželé Š. nemohli v řízení vystupovat jako osoby zúčastněné na řízení. K uvedeným osobám lze dodat, že ty v řízení před správními orgány i krajským soudem poukazovaly na dotčení svých práv předmětnou stavbou (mj. poukazovaly na znehodnocení jejich zahrady předmětnými stavbami stěžovatelů; s ohledem na stavby stěžovatelů nemůže být jejich zahrada využívána k původnímu účelu). Podle § 34 s. ř. s. je přitom osobou zúčastněnou na řízení osoba, která byla přímo dotčena na svých právech nebo povinnostech vydáním rozhodnutí. O tom, že určitá osoba, která splnila formální podmínku, splňuje materiální stránku definice osoby zúčastněné na řízení, a tedy že jí v řízení náleží toto procesní postavení, se žádné formální rozhodnutí nevydává, a to ani v případě, že je její postavení zpochybňováno jinými osobami. Závěr soudu o tom, že dané osobě náleží po právu postavení osoby zúčastněné na

řízení, se projeví tak, že soud s touto osobou jedná jako s osobou zúčastněnou na řízení. Podpůrně srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 10/2010 - 944, č. j. 1 As 155/2004 - 47, jakož i odbornou literaturu, např. KÜHN, Z., KOCOUREK, T., a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Wolters Kluwer, Praha 2019, komentář k § 34 s. ř. s. Lze dodat, že krajský soud považoval u označených osob za splnění všechny podmínky uvedené v § 34 s. ř. s. (viz přípis na čl. 56).

[14] Nejvyšší správní soud neshledal ani naplnění stěžovateli obecně tvrzeného stížního důvodu dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení platí, že kasační stížnost lze podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. K takovým vadám nedošlo. Podle názoru Nejvyššího správního soudu byl skutkový stav zjištěn dostatečně, přičemž při jeho zjišťování nedošlo k žádným vadám, pro které by bylo nutno přistoupit k jejich zrušení (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2008, č. j. 3 As 51/2007 - 84, ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008 - 109, ze dne 28. 3. 2013, č. j. 7 As 92/2012 - 41, ze dne 16. 7. 2014, č. j. 3 As 111/2013 - 25, ze dne 24. 10. 2007, č. j. 2 Ao 2/2007 - 73, ze dne 28. 3. 2013, č. j. 1 Aos 3/2012 - 59, ze dne 5. 2. 2009, č. j. 2 Ao 4/2008 - 88, ze dne 31. 8. 2011, č. j. 1 Ao 4/2011 - 42, ze dne 27. 5. 2017, č. j. 5 As 49/2016 - 198, ze dne 27. 7. 2017, č. j. 1 As 15/2016 - 85, ze dne 16. 3. 2020, č. j. 1 As 245/2019 - 38). Ostatně i zde stěžovatelé neuvedli, čím konkrétně měl být uvedený důvod naplněn. Neuvedli, v čem spatřují nedostatečnost skutkových zjištění, resp. vady správního řízení.

[15] Stěžovatelé dále dovozovali naplnění stížního důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení platí, že kasační stížnost lze podat i z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je dán, pokud soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis (normu), než který na věc dopadá, nebo pokud byl soudem sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2011, č. j. 6 Ads 126/2011 - 124). Nejvyšší správní soud neshledal, že by se krajský soud nezákonnosti ve výše uvedeném smyslu dopustil.

[16] Stěžovatelé obecně namítali, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí o odstranění staveb v důsledku jejich nesouladu s veřejným zájmem. Podle stěžovatelů postup krajského soudu odporuje zásadám dobré víry, přiměřenosti a proporcionality, jakož i čl. 11 odst. 3, čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, čl. 90 Ústavy ČR a dále právu na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. K tomu poukazovali na důsledky odstranění staveb, zejména pak na zásah do svých vlastnických a užívacích práv.

pokračování

[17] Nejvyšší správní soud jim nepřisvědčil a plně se ztotožnil s krajským soudem, jehož závěry přebírá. Nemohl proto shledat případnou ani polemiku stěžovatele s nimi. Nad rámec odůvodnění Nejvyšší správní soud k uplatněným kasačním námitkám dodává následující.

[18] Dle § 88 odst. 1 písm. b) starého stavebního zákona *stavební úřad nařídí vlastníku stavby nebo zařízení odstranění stavby nebo zařízení postavené bez stavebního povolení či ohlášení nebo v rozporu s ním. Odstranění stavby se nenařídí, pokud stavebník prokáže, že stavba je v souladu s veřejným zájmem, zejména s územně plánovací dokumentací, cíli a záměry územního plánování, obecnými technickými požadavky na výstavbu, technickými požadavky na stavby a zájmy chráněnými zvláštními předpisy a jestliže stavebník v řízení o odstranění stavby podá žádost o její dodatečné povolení a předloží podklady a doklady vyžádané stavebním úřadem v jím stanovené lhůtě a v rozsahu jako k žádosti o stavební povolení.*

[19] Stěžovatelé v kasační stížnosti explicitně nezpochybňují, že postavili předmětné stavby bez stavebního povolení, resp. že stavby odporovaly a odporují územnímu plánu. Stěžovatelé namítají, že odstranění stavby odporuje zásadám správního řízení, zejména pak zásadě dobré víry.

[20] Nejvyšší správní soud připouští, že v rámci posuzování existence veřejného zájmu je třeba zkoumat i zásadu dobré víry stavebníků nelegální stavby, jakož i důsledky jejího odstranění pro ně. K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2005, č. j. 3 As 33/2004 - 68, podle něhož formulace § 88 odst. 1 písm. b) věta druhá stavebního zákona připouští „posouzení existence veřejného zájmu i z jiných hledisek, než těch, jež jsou v něm demonstrativně uvedeny. Správní orgán rozhodující o žádosti o dodatečné povolení stavby by tak měl přihlédnout i k dalším okolnostem případu a posoudit, zda tyto okolnosti existenci veřejného zájmu na dodatečném povolení stavby spíše svědčí nebo ji spíše vylučují. V daném případě správní orgány na pomyslnou miskou vah přiložily skutečnost, že existenci nepovolené stavby je nutno přičítat toliko pochybení stavebního úřadu při doručování rozhodnutí o povolení stavby stěžovateli a že stavebníci byli po dobu více než deseti let v dobré víře, že jimi realizovaná stavba, která byla pravomocně zkolaudována, byla též realizována v souladu s pravomocným stavebním povolením. Při hodnocení takových skutečností je třeba navíc přihlédnout také k negativnímu důsledku, jež by byl způsoben rozhodnutím o odstranění stavby ve sféře oprávněných zájmů stavebníků. Rozhodnutím o odstranění stavby vždy dochází k zásahu do vlastnického práva, jež je ústavně zaručeno. Tento zásah je ústavně aprobovaný, děje-li se v souladu s čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tj. z důvodu ochrany práv druhých a ochrany obecných zájmů, zejména lidského zdraví, přírody a životního prostředí. S ohledem na čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod však musí jakékoliv omezení vlastnického práva šetřit jeho podstatu a smysl; z toho je pak třeba dovodit nejen to, že omezení vlastnického práva se může uskutečnit pouze v přiměřené míře, nýbrž také to, že k němu lze přistoupit pouze tehdy, je-li takové opatření přiměřené zájmům, jejichž ochrana je tímto opatřením sledována. I když tedy stavební zákon předpokládá odstranění stavby, jež nebyla pravomocně povolena, jakožto opatření šetřící veřejný zájem (v daném případě veřejný zájem, aby stavba byla v souladu např. se stavebními standardy a neodporovala veřejnému zájmu na využití území), jež je ústavně přípustným omezením vlastnického práva, pak v daném konkrétním případě by takové opatření vzhledem k okolnostem případu, mezi něž je nutno zahrnout kromě splnění zákonných požadavků v § 88 odst. 1 písm. b) věta druhá stavebního zákona též skutečnost, že stavebníci absenci pravomocného povolení stavby ani nezavinili, ani o

ni nemohli vědět, bylo opatřením zřejmě nepřiměřeným. Zájem na přiměřené ochraně subjektů, jež jednají v dobré víře, a na ochraně jejich vlastnického práva před nepřiměřeným zásahem, spočívajícím v daném případě v nařízení odstranění stavby, je třeba v materiálním právním státě považovat za součást veřejného zájmu obecně, a tedy i veřejného zájmu ve smyslu cit. ustanovení stavebního zákona. (...) Stavební úřad, jakož i žalovaný tedy postupovali správně a v souladu s dikcí zákona, jestliže po ověření splnění zákonných požadavků (tj. hledisek, z nichž je veřejný zájem podle § 88 odst. 1 písm. b/ věta druhá zákona povinně zkoumán) usoudili, že existenci veřejného zájmu v daném případě svědčí i příčina existence nepovolené stavby, resp. potřeba chránit dobrou víru stavebníků a jejich vlastnické právo v situaci, kdy závadný právní stav jejich stavby jim nelze přičítat.“

[21] Na uvedené navázal Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 22. 9. 2011, č. j. 1 As 94/2011 - 102, ve kterém uvedl, že dobrou víru lze chápat jako objektivně posuzované vědomí jednotlivce o souladu jednání s právem, přičemž mezi případy, kdy se stavebník zpravidla dobré víry dovolávat nemůže, patří například právě situace, kdy stavebník realizoval svůj stavební záměr bez povolení, případně jej realizoval způsobem výrazně odlišným od schválené projektové dokumentace. K tomu viz i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 2. 2015, č. j. 2 As 241/2014 - 36, podle něhož: „Zásada ochrany dobré víry, jak ji vnímá ustanovení § 2 odst. 3 správního řádu, bezprostředně souvisí zejména se zásadou právní jistoty a se zásadou presumpce správnosti aktů veřejné správy. (...) Posouzení, zda svědčí účastníkovi řízení dobrá víra, záleží vždy na konkrétních skutkových a právních okolnostech. Pro vznik a trvání dobré víry je podstatná zejména doba, která uplynula od vydání nezákonného rozhodnutí, ale také příčina, míra a povaha zjištěné nezákonnosti. Nejvyšší správní soud již v předchozích rozhodnutích vymezil několik případů, kdy se stavebník dobré víry zpravidla dovolávat nemůže. Podle rozsudku ze dne 4. 4. 2014, č. j. 4 As 170/2013 - 38, půjde o případ, kdy stavebník provedl stavbu v rozporu s projektovou dokumentací a o odlišnostech provedení stavby oproti schválené projektové dokumentaci zcela nepochybně věděl. Není přitom rozhodující, zda provedené úpravy byly ku prospěchu věci: „...stěžovatel totiž na provedené změny předmětné stavby a jejich charakter opakovaně odkazuje, nijak je nezpochybňuje a dokonce tvrdí, že podal návrh na zahájení řízení o změně stavby před dokončením. Stěžovatel tudíž v žádném případě nemohl být v dobré víře ohledně souladu provedených stavebních úprav se stavebním povolením. Nejvyšší správní soud se proto plně ztotožňuje s názorem městského soudu, že nepřítomnost dobré víry na straně žalobce je jednoznačně prokázána.“

[22] Obdobně viz i rozsudek ze dne 24. 7. 2013, č. j. 4 As 81/2013 - 24, podle něhož dobré víry se nemůže stavebník, který stavbu realizoval v rozporu s územním plánem: „Nejvyšší správní soud má pochopení pro rozhořčení stěžovatelky nad tím, že jí důsledky předmětného rozhodnutí žalovaného přivodí komplikace a způsobí jí rovněž finanční újmu, nicméně pokud by před zahájením stavby požádala o vydání územního rozhodnutí nebo územně plánovací informace, vyšel by najevo nesoulad plánované stavby s územními plány v dané lokalitě. Pokud však stěžovatelka realizovala stavbu bez stavebního povolení v místě, kde byla stavba umístěna v rozporu s územním plánem, nemůže nyní tvrdit, že stavbu realizovala v souladu s příslušnými stavebními předpisy.“

[23] Výše uvedené lze aplikovat i na daný případ. Jak správně uvedl krajský soud (a stěžovatelé jeho argumentaci konkrétně nezpochybňují) stěžovatelé věděli, že pro jimi realizované stavby musí mít stavební povolení a rovněž věděli, že jej ani nemohou získat (a

pokračování

to ani dodatečně), jelikož územní plán v dané oblasti jimi realizované stavby neumožňuje. Ostatně to jim bylo sdělováno i ze strany správních orgánů (viz např. vyjádření Útvaru hlavního architekta Magistrátu města Brna ze dne 15. 10. 1998, výzva stavebního úřadu ze dne 29. 10. 1999 atp.). Za takové situace nelze dovozovat existenci dobré víry. Dobrá víra jako nezaviněná nevědomost chrání jedince, který se zřetelem ke všem okolnostem nevěděl a ani nemohl vědět, že určitý stav je v rozporu s právem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2011, č. j. 1 As 94/2011 - 102). V dané věci o takové dobré víře, jak správně dovodil krajský soud, hovořit nelze. Podrobněji odkazuje soud na odůvodnění rozsudku krajského soudu, jehož konkrétní závěry stran neexistence dobré víry stěžovatelé ani nezpochybňují.

[24] Nezákonnost rozhodnutí o odstranění stavby nelze dovozovat ani z důsledků tohoto rozhodnutí pro stěžovatele. Stěžovatelé v tomto ohledu poukazovali na zásah do svých majetkových a užívacích práv, resp. nepřiměřenost (neproporcionalitu) takového zásahu. Namítali, že *„proporcionalita, taktéž označována jako spravedlivá únosnost, hledá relaci mezi účelem a prostředkem. V obecné rovině to znamená, že oběť přinesená v podobě zásahu do základního práva se nesmí dostat do nepoměru s užitekem, který byl tímto omezením dosažen ve prospěch veřejnosti. Je v této souvislosti zejména nutné zkoumat, aby zkoumané opatření nezatěžovalo nositele základního práva nadměrně, resp. zda zatížení není pro takovou osobu neúnosné. Pokud by byli stěžovatelé zavázáni povinností odstranit jejich stavbu, která je i minimálně u dvou stěžovatelů jejich faktickým bydlištěm, tak by tím bylo neúměrně zasazeno do jejich vlastnického práva i práva na kvalitní bydlení. Vedle toho je nutné zohlednit i hodnotu stavby, která by měla být odstraňována. Jeví se tak jako zcela nepoměrné, aby stěžovatelé byli nuceni odstranit stavbu v hodnotě více jak deseti miliónu, když nemovitost nijak nedehonestuje okolní ráz krajiny a nijak neohrožuje své okolí. Taktéž stavba stěžovatelů nijak nedegraduje okolí z hlediska rekreační oblasti.“*

[25] Nejvyšší správní soud nezpochybňuje význam zásady proporcionality, není však názoru, že by v daném případě došlo k jejímu porušení. To stejné platí i pro další stěžovateli akcentované zásady správního řízení. Není sporné, že rozhodnutí o odstranění stavby zasahuje do práv stěžovatelů, zejména pak do práva vlastnického. Tento zásah je však ústavně aprobovaný, děje-li se v souladu s čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tj. z důvodu ochrany chráněných zájmů (mj. zájmu na souladnosti s územním plánem a dalšími požadavky stavebního zákona) a ochrany práv dotčených osob [nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 482/02 ze dne 8. 4. 2004 a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2005, č. j. 3 As 33/2004 - 68]. Přesně k tomu rozhodnutí o odstranění stavby směřuje. Odstraněním předmětné stavby dojde k napravení stavu, který odporuje stavebnímu zákonu, resp. územnímu plánu, jakož i stavu, který zasahuje do práv dalších osob (mj. osob zúčastněných na řízení I a II). Jak tedy správně shledal krajský soud, rozhodnutí o nařízení odstranění předmětných staveb nepředstavuje nepřiměřený zásah do vlastnického práva stěžovatelů. Byli to stěžovatelé, kdo postavili předmětné stavby v rozporu s právní úpravou (které zasahují do práv dalších osob) a musí tak nést následky svého jednání. Přisvědčení jejich obraně by znamenalo, že si každý může stavět kdekoli jakoukoliv stavbu, přičemž jejímu odstranění lze zabránit s poukazem na nepříznivé důsledky pro stavebníky. Takový výklad odporuje účelu a smyslu § 88 stavebního zákona. Ze zákona nevyplývá ani to, že by stavebník měl dostat kompenzaci v případě odstranění jím postavené (nepovolené a územnímu plánu odporující) stavbě. Ani ze stěžovateli akcentovaných dalších článků Listiny (čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3), čl. 90 Ústavy ČR, či čl.

6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, nelze dovodit oporu pro výklad stěžovatelů. Uvedené články upravují možnost ochrany práv dotčených osob u nezávislého soudu, resp. práva účastníků v soudním řízení (mj. právo domáhat se včasné a efektivní ochrany práv před soudem, rovnost všech účastníků soudního řízení atp.). Nejvyšší správní soud není názoru, že by uvedené články byly porušeny. Stěžovatelům nebylo bráněno v obraně před soudem. Bylo jim umožněno podat správní žalobu proti rozhodnutí žalovaného, kterou krajský soud projednal zcela v souladu s právní úpravou. Ze spisu nelze dovodit ani to, že by došlo k porušení zásady rovnosti, či jiných imperativů vyplývajících ze stěžovateli označených ustanovení právních předpisů.

[26] Pokud pak stěžovatelé poukazovali na (ke kasační stížnosti přiloženou) listinu nazvanou „Tržní posouzení nemovitosti“, ze které má vyplývat hodnota odstraňovaných nemovitostí, konstatuje soud, že tu stěžovatelé nepředložili v řízení před krajským soudem. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. *in fine* brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřijatelné. Ustanovení § 109 odst. 5 s. ř. s. pak brání tomu, aby se poté, co byl vydán přezkoumávaný akt, uplatňovaly skutkové novoty. K takto uplatněným novým skutečnostem kasační soud při svém rozhodování nepřihlíží (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155, ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011 - 89, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2018, č. j. 8 Azs 259/2017 - 67). Pokud by bylo v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem připuštěno uplatnění skutkových a právních novot, vedlo by to fakticky k popření kasačního principu, na němž je řízení o tomto mimořádném opravném prostředku vystavěno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011 - 89). Z procesní opatrnosti Nejvyšší správní soud odkazuje soud na výše uvedené a dodává, že ani hodnota odstraňované stavby, resp. jejího zařízení nevyvolává nezákonnost rozhodnutí o odstranění stavby. Zákon neumožňuje pouze na základě hodnoty odstraňované nemovitosti vydat rozhodnutí o dodatečném stavebním povolení. Jak již soud uvedl výše, dle § 88 stavebního zákona se odstranění stavby nenařídí, pokud stavebník prokáže, že stavba je v souladu s veřejným zájmem, zejména s územně plánovací dokumentací, cíli a záměry územního plánování, obecnými technickými požadavky na výstavbu, technickými požadavky na stavby a zájmy chráněnými zvláštními předpisy a jestliže stavebník v řízení o odstranění stavby podá žádost o její dodatečné povolení a předloží podklady a doklady vyžádané stavebním úřadem v jím stanovené lhůtě a v rozsahu jako k žádosti o stavební povolení. Tvrzení o hodnotě stavby a jejich vybavení neprokazuje splnění uvedených podmínek. To stejné platí i pro další (obecné a nepodložené) tvrzení, že stavba nedehonostuje okolní ráz krajiny, neohrožuje své okolí atp. Soud dodává, že zákon nepodmiňuje vydání rozhodnutí o odstranění nepovolené stavby ani kompenzací pro stavebníky takové stavby. Takto zákon koncipován není. Ani z celkové délky řízení nelze dovozovat nezákonnost rozhodnutí o odstranění stavby. Na té se ostatně značně podíleli i sami stěžovatelé. Lze dodat, že z konstantní judikatury zdejšího soudu plyne, že příp. nečinnost správního orgánu při vydávání rozhodnutí, resp. nedodržení pořádkových lhůt nezpůsobuje nezákonnost rozhodnutí (srov. rozsudky ze dne 10. 12. 2012, č. j. 2 Ans 14/2012 - 41, ze dne 27. 8. 2013, č. j. 1 Ans 11/2013 - 51, ze dne 12. 5. 2005, č. j. 6 Azs 283/2004 - 80, ze dne 9. 8. 2017, č. j. 5 Azs 151/2017 - 23, atp.). Nepřípadné je i tvrzení stěžovatelů poukazující na nemožnost odstranění stavby z důvodu,

pokračování

že nemají právní vzdělání a neuvědomovali si důsledky svého postupu. Zákon nestanoví, že by stavbu bylo možno odstranit jen osobám s právním vzděláním, resp. osobám, které si uvědomovali důsledky svého počínání. Jak již bylo nadto výše uvedeno, na nezákonnost svého počínání, nemožnost povolení stavby pro rozpor s územním plánem atp., byli výslovně upozorňováni i ze strany správních orgánů.

[27] Důvodem pro zrušení rozsudku krajského soudu není ani argumentace v bodě 32. V tomto bodě krajský soud vysvětlil, z jakých důvodů neshledává případným nesouhlas stěžovatelů s odstraněním sítí technického vybavení. Krajský soud správně akcentoval nutnost vycházet z podstaty těchto staveb a jejich funkce. K tomu uvedl, že předmětné sítě byly vybudovány v souvislosti se stavbou předmětného rodinného domu a dalších doplňkových staveb, které jsou stavbami nelegálními. Stěžovatelé uvedený nosný závěr nezpochybňují. Pouze uvádí, že v blízkosti se nachází i stavba chaty, která je zkolaudována, přičemž pokud *„by měly sítě odstraněny, tak se to jeví i z tohoto pohledu jako neúčelné, protože tyto inženýrské sítě mohou být využity k této nemovité věci.“* Sami stěžovatelé tedy nezpochybňují závěr správních orgánů, že předmětné sítě nebyly povoleny, pouze poukazují na neúčelnost jejich odstranění. Nejvyšší správní soud však není názoru, že by na základě takové neúčelnosti mělo dojít ke zrušení rozhodnutí správních orgánů. Nelegálnost předmětných staveb (vč. předmětných staveb sítí) vylučuje jejich využití pro další (legální) stavby. Nejvyšší správní soud dodává, že krajský soud se v bodě 32 nevyjádřil v tom smyslu, že by se na předmětných pozemcích nenacházela žádná legální stavba. Krajský soud pouze uvedl, že *„Žádná legální stavba, k níž by tyto sítě byly vybudovány, zde nestojí.“* Stěžovatelé nepředložili nic, z čeho by bylo lze učinit jiný závěr. I v tomto ohledu se tak Nejvyšší správní soud ztotožnil s posouzením provedeným krajským soudem.

[28] Souhrnně vzato se tak Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci plně ztotožnil s hodnocením a závěry krajského soudu v napadeném rozsudku. Současně s ohledem na poměrnou podrobnost a obsažnost odůvodnění napadeného rozsudku, Nejvyšší správní soud, namísto toho, aby jednotlivé dílčí závěry jinými slovy prakticky opakoval, ještě dále odkazuje pro dokreslení hodnocení věci v jednotlivých podrobnostech také na autentický text daného odůvodnění, který je účastníkům řízení znám.

[29] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[30] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelé nebyli v řízení o kasační stížnosti úspěšní, proto nemají právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

[31] Výrok ve vztahu k osobám zúčastněným na řízení vychází z § 60 odst. 5 s. ř. s., podle něhož má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu jen těch nákladů, které ji vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou ji soud uložil a z důvodů hodných zvláštního zřetele ji může soud na návrh přiznat právo na náhradu dalších nákladů řízení.

V daném řízení osoby zúčastněné na řízení neplnily žádné povinnosti, které by jim soud uložil, přičemž nebyly shledány ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele. Ostatně osoby zúčastněné na řízení ani nežádaly o přiznání náhrady nákladů řízení, resp. relevantně nedoložily důvodnost takového požadavku, popř. výši takové náhrady.

[32] Nejvyšší správní soud závěrem uvádí, že s ohledem na povahu věci považoval za nutné rozhodnout o kasační stížnosti přednostně (§ 56 s. ř. s.). Z důvodu, že o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných pro rozhodnutí, Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatelů na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 2 Azs 3/2003 - 44, publikován pod č. 173/2004 Sb. NSS). Protože Nejvyšší správní soud nerozhodl o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, rozhodl podle § 10 odst. 1 věta první zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, o vrácení zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000 Kč stěžovatelům, a to k rukám jejich zástupce.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. srpna 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu